

Trhy s cennými papíry

Michal Radvan

Trhy

- Trh výrobních faktorů x trh s výrobky x finanční trh
- Finanční x peněžní x kapitálový x úvěrový x pojistný trh
- Trh majetkových CP x dluhových CP x podmíněných CP x derivátových CP
- Primární x sekundární trh
- Organizovaný x neorganizovaný (OTC) trh
- Burzovní x mimoburzovní trh

Burza cenných papírů

- PO organizující trh s investičními nástroji pro osoby oprávněné uzavírat burzovní obchody
- Povolení ČNB
- Výhrada označení „burza cenných papírů“
- Od 1992 Burza cenných papírů Praha, a.s.

Podmínky pro povolení

- Forma a.s.
- Akcie na jméno převoditelné jen se souhlasem burzovní komory
- Sídlo v ČR (vč. skutečného sídla)
- Základní kapitál 100 mil., průhledný a nezávadný, splacený
- Věcné, personální a organizační předpoklady
- Burzovní pravidla: struktura trhů, podmínky pro přijímání investičních nástrojů k obchodování, informační povinnost – stačí předložit návrh, pravidla nepodléhají schválení ČNB

Povolení k činnosti burzy

- Obsahuje investiční nástroje, se kterými může burza organizovat trh a další podmínky
- Na dobu neurčitou
- Informace ke Komisi ES

Orgány burzy

- Speciální úprava k ObZ
- Valná hromada: schvaluje řád burzovního rozhodčího soudu
hlasování dle podílu, max. 20 % hlasů
- Burzovní komora: = představenstvo
schvaluje burzovní pravidla, rozhoduje o přijetí investičních nástrojů k obchodování, uděluje a odnímá členství na burze, jmenuje generálního ředitele burzy, zřizuje burzovní výbory
schází se min. jednou za 2 měsíce

Orgány burzy – pokračování

- Burzovní výbory: k výkonu činností spojených s organizováním trhu, má svůj statut, jednací řád a předsedu, může být stálý nebo dočasný
- Generální ředitel burzy: přijímá opatření, kterými chrání akcionáře a účastníky kapitálového trhu (harmonogram burzovního dne, pozastavení obchodování)
- Burzovní rozhodčí soud je příslušný ke sporům z burzovních obchodů (primárně) a k dalším sporům z finančních operací (sekundárně), pokud se strany nedohodnou jinak

Osoby oprávněné uzavírat burzovní obchody

- Člen burzy – obchodník s CP a podobné zahraniční osoby
Musí dodržovat burzovní pravidla, obchodovat v rozsahu povoleném burzovní komorou, o obchodech musí informovat burzu, nesmí nepravdivými informacemi ovlivňovat kurzy; jsou povinni platit poplatek
- ČNB
- ČR zastoupená MF ČR
- ČKA
- Další osoby, pokud to umožňují burzovní pravidla a pokud obchoduje s výše uvedenými mimo automatizovaný systém

Burzovní obchod

- Obchod uzavřený na regulovaném trhu – smlouva o koupi a prodeji investičního nástroje na regulovaném trhu, pokud alespoň jedna ze stran je osobou oprávněnou uzavírat burzovní obchody

4 trhy regulovaného trhu

- Hlavní trh: emise formou veřejné nabídky min. 200 mil., 25 % emise rozptýleno, činnost 3 roky, o přijetí rozhoduje burzovní výbor pro kótaci
- Vedlejší trh: emise formou veřejné nabídky min. 100 mil., 25 % emise rozptýleno, činnost 3 roky, o přijetí rozhoduje burzovní výbor pro kótaci
- Nový trh: patron – člen BCPP jako ručitel investorské veřejnosti
- Volný trh: méně informací, nižší poplatky, nesplnění podmínek pro jiné trhy

Obchodní segmenty

- SPAD – systém pro podporu trhu akcií a dluhopisů, založen na činnosti market makerů (má smlouvu o vykonávání této činnosti); tento segment je kurzotvorný: v 1. (otevřené) fázi zveřejňují tvůrci trhu kótace, které mohou být změněny, ale ne zrušeny, ve 2. (uzavřené) fázi již tuto povinnost nemají; kurz se stanoví jako aritmetický střed

Obchodní segmenty – pokračování

- Aukční režim – založen na cenové prioritě, přednost má objednávka s lepší cenou, objednávka bez uvedení ceny = za kupní cenu; v 1. fázi (uzavřená aukce) probíhá příjem pohledávek bez poskytování informací, ve 2. fázi (otevřená aukce) se přijímají pohledávky s ohledem na informace v reálném čase

Obchodní segmenty – pokračování

- Kontinuální obchodování navazuje na aukci, dochází ke vkládání nabídek a poptávek, při párování se použije princip cenové a časové priority
- Blokované obchody – jedna emise při ceně za jeden kus akcie nebo za stanovení celkového objemu, počtu kusů, typu a datu vypořádání; podmínka min. obchodu 1 Kč pro akcie a podílové listy, 10.000 Kč pro dluhopisy

Trh s dluhopisy

- BCPP garantuje trh s dluhopisy – zveřejňuje průměrné referenční ceny dluhopisů na nákup a prodej

Speciální trh

- Trh s investičními nástroji, které nejsou cennými papíry – deriváty (opce, futures, swapy)

Mimoburzovní trh

- Organizátor trhu organizuje trh s investičními nástroji, k čemuž má povolení ČNB
- Podmínky: a.s., akcie na jméno, sídlo v ČR, základní kapitál 10 mil Kč, průhledný a nezávadný, splacený
- Pravidla obezřetného poskytování služeb
- Návrh pravidel jednání organizátora trhu se zákazníky
- Návrh pravidel obchodování na trhu (struktura trhů, podmínky pro přijímání investičních nástrojů k obchodování, informační povinnosti)

Povolení k činnosti

- Obsahuje investiční nástroje, se kterými může organizátor trhu trh organizovat
- ČNB schválí pravidla obchodování
- Na dobu neurčitou
- Informace Komisi ES

- RM-System, a.s.

RM-S

- Není založen na členském principu, přímý přístup a obchodování – přijímá od zákazníků peníze a investiční nástroje, tj. podobné postavení jako obchodník s CP

Orgány RM-S

- Valná hromada: schvaluje tržní řád
- Představenstvo: statutární orgán, dbá na dodržování práva, vypracovává tržní řád, zabezpečuje běžný chod, jmenuje a odvolává ředitele RM-S
- Dozorčí rada: kontrolní orgán
- Ředitel: řídí chod a činnost výkonných orgánů, může pozastavit poskytování služeb zákazníkům, rozhoduje o zrušení registrace zákazníka, o stanovení a zveřejnění kurzů, ve věcech CP na trhu RM-S

Orgány RM-S – pokračování

- Centrální pracoviště: výkonný orgán, zpracovává pokyny
- Obchodní místo: podatelna, registrační obchodní místo
- Specializovaná vstupní pracoviště: registrují zvláštní zákazníky a pracují pro ně

Tržní řád RM-S

- Soubor pravidel, podle kterých se na trhu uskutečňují převody instrumentů kapitálového trhu a uveřejňují kurzy; více méně burzovní pravidla, úprava soukromoprávních vztahů mezi zákazníky navzájem a zákazníky a RM-S

Obchodování na RM-S

- Přímo, vlastním jménem, bez obchodníka s CP, kterákoliv osoba, která má účet u SCP; pokyny na obchodním listu nebo na disketě/CD nebo on-line
- Aukční obchody: každodenní obchodování, v úvodní fázi se vypárují pokyny z předchozího dne, v on-line fázi zbylé a nové pokyny; pro každý obchodní den je vyhlášeno přípustné cenové pásmo – průměrná cena předchozího dne $\pm 10\%$; předobchodní validace = má zákazník tyto CP a peníze

Obchodování na RM-S – pokračování

- Blokový obchod: min. 2 % emise, min. 1.000 ks, jen na žádost, kterou schvaluje ředitel RM-S
- Přímý obchod: dohoda mezi 2 obchodními partnery
- Půjčování CP: anonymní x neanonymní
- Hromadný odkup podílových listů

Vypořádací systém

- Zúčtování vzájemných pohledávek a závazků z obchodů s investičními nástroji
- Má min. 3 účastníky, daná pravidla, vztahy se řídí českým právem, existence a název nahlášeny Komisi ES
- Povolení ČNB: forma a.s., A na jméno, sídlo v ČR, věcné, organizační a personální předpoklady, systém řízení rizik, pravidla vypořádacího systému, vzorový návrh smlouvy s účastníkem vypořádacího systému; na dobu neurčitou
- UNIVYC, a.s. nejen pro BCPP
- SVYT pro RM-S
- SKD ČNB

Evidence investičních nástrojů

- Centrální evidence CP, kterou vede centrální depozitář, neexistuje
- Středisko CP vede evidenci zaknihovaných CP
- SKD ČNB

Ratingová agentura

- Hodnotí kvalitu investičního nástroje nebo účastníka kapitálového trhu
- Seznam ratingových agentur uznaných ČNB – žádost na ČNB
- Hodnotí se věcné, organizační a personální vybavení, kritéria pro hodnocení kvality

Garanční fond obchodníků s CP

- PO zabezpečující záruční systém, proplácí náhrady zákazníkům obchodníka, který není schopen plnit závazky
- Přijímá příspěvky, o jejich výši informuje (ČNB a veřejnost), ověřuje vznik nároku a vyplácí náhrady
- V čele pětičlenná správní rada – jmenuje a odvolává ministr financí na 5 let
- Příspěvek: 2 % z objemu přijatých poplatků a provizí, min. 10.000 Kč, vždy do 31. března
- Náhrada: 90 % z majetku, max. 20.000 EUR

DĚKUJI ZA POZORNOST!!!